Oikeustapauskokoelma

EUROOPAN UNIONIN VIRKAMIESTUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

13 päivänä maaliskuuta 2013 *

Henkilöstö — Virkamiehet — Henkilöstösääntöjen 43 artiklan ensimmäinen kohta — Urakehitystä koskevien kertomusten laatiminen myöhässä — Henkinen kärsimys — Ylennysmahdollisuuden menettäminen

Asiassa F-91/10,

jossa on kyse SEUT 270 artiklaan, jota sovelletaan Euratomin perustamissopimukseen sen 106 a artiklan nojalla, perustuvasta kanteesta,

AK, Euroopan komission entinen virkamies, kotipaikka Espoo (Suomi), edustajinaan asianajajat S. Orlandi, A. Coolen, J.-N. Louis ja É. Marchal,

kantajana,

vastaan

Euroopan komissio, asiamiehinään G. Berscheid ja J. Baquero Cruz,

vastaajana,

VIRKAMIESTUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti S. Van Raepenbusch (esittelevä tuomari) sekä tuomarit R. Barents ja K. Bradley,

kirjaaja: hallintovirkamies J. Tomac,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 20.6.2012 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

1 AK vaatii virkamiestuomioistuimen kirjaamoon 30.9.2010 saapuneessa kanteessaan, että virkamiestuomioistuin

— ensinnäkin kumoaa Euroopan yhteisöjen komission 24.11.2009 tekemän päätöksen, jolla hylättiin hänen vaatimuksensa yhtäältä sen vahingon korvaamisesta, joka hänelle aiheutui siitä, ettei kausilta 2001/2002, 2004, 2005 ja 2008 laadittu urakehitystä koskevia kertomuksia, ja toisaalta työpaikkakiusaamista koskeviin väitteisiin kohdistuvan hallinnollisen tutkimuksen aloittamisesta, ja

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

— toiseksi velvoitetaan komissio maksamaan vahingonkorvausta.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

2 Euroopan unionin virkamiehiin sovellettavien henkilöstösääntöjen (jäljempänä henkilöstösäännöt), sellaisina kuin ne olivat voimassa, kun päätös tehtiin 24.11.2009, 24 artiklan ensimmäisessä kohdassa säädetään seuraavaa:

”Yhteisöt avustavat virkamiestä erityisesti oikeudellisissa toimenpiteissä sellaista henkilöä vastaan, joka uhkaa, loukkaa, solvaa tai herjaa virkamiestä tai hänen perheensä jäsentä tai hyökkää heitä vastaan tai vahingoittaa heidän omaisuuttaan virkamiehen aseman tai tehtävän vuoksi.”

3 Henkilöstösääntöjen 43 artiklan ensimmäisessä kohdassa säädetään seuraavaa:

”Virkamiehen pätevyydestä, tehokkuudesta ja käytöksestä viranhoidossa laaditaan arviointi vähintään kahden vuoden välein kunkin toimielimen – – vahvistamien edellytysten mukaisesti. – –”

4 Henkilöstösääntöjen liitteessä VIII, joka sisältää eläkejärjestelmää koskevat yksityiskohtaiset säännöt, olevassa 13 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. – – alle 65-vuotias virkamies, jonka työkyvyttömyyslautakunta toteaa kärsivän eläkeoikeuksien karttumisaikana pysyvästä ja täydellisestä työkyvyttömyydestä niin, ettei hän voi suorittaa mihinkään palkkaryhmänsä toimeen kuuluvia tehtäviä, vaan joutuu tämän vuoksi keskeyttämään työskentelyn yhteisöjen palveluksessa, on oikeutettu henkilöstösääntöjen 78 artiklassa tarkoitettuun työkyvyttömyyskorvaukseen.

2. Työkyvyttömyyskorvauksen saaja ei saa harjoittaa palkallista ammattitoimintaa, ellei hän ole saanut nimittävältä viranomaiselta siihen ennakkolupaa. – –”

Tosiseikat

5 Nimittävän viranomaisen 25.1.1999 tekemällä päätöksellä, jolla korvattiin 9.9.1997 tehty päätös, kantaja otettiin komission palvelukseen koeajalla olevaksi virkamieheksi palkkaluokkaan A 5 palkkatasolle 1.

6 Kantajasta ajalle 1.7.2001—31.12.2002 laadittu urakehitystä koskeva kertomus (jäljempänä vuosien 2001/2002 urakehitystä koskeva kertomus), joka hyväksyttiin alun perin 10.4.2003, kumottiin ensimmäisen kerran Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-86/04, [AK] vastaan komissio, 20.4.2005 antamalla tuomiolla (jäljempänä 20.4.2005 annettu tuomio). Hallinto laati uuden urakehitystä koskevan kertomuksen, jonka arvioinnin tarkastaja hyväksyi 2.6.2006 edellä mainitulta ajalta, mutta myös tämä kertomus kumottiin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-102/08 P, [AK] vastaan komissio, 6.10.2009 antamalla tuomiolla (jäljempänä 6.10.2009 annettu tuomio). Vuosien 2001/2002 urakehitystä koskevan kertomuksen viimeinen versio hyväksyttiin tämän oikeudenkäynnin aikana 25.1.2012.

7 Kantajasta laadittu vuoden 2004 urakehitystä koskeva kertomus (jäljempänä vuoden 2004 urakehitystä koskeva kertomus) hyväksyttiin alun perin 14.1.2005, mutta se kumottiin virkamiestuomioistuimen asiassa F-42/06, [AK] vastaan komissio, 13.12.2007 antamalla tuomiolla (jäljempänä 13.12.2007 annettu tuomio). Se korvattiin uudella vuoden 2004 urakehitystä koskevalla kertomuksella, joka laadittiin tämän oikeudenkäynnin aikana 25.1.2012.

8 Nimittävä viranomainen hyväksyi 23.4.2007 valituksen, jonka kantaja oli tehnyt vuoden 2005 urakehitystä koskevasta kertomuksestaan (jäljempänä vuoden 2005 urakehitystä koskeva kertomus), joten menettely, jonka päätteeksi kyseinen kertomus oli tarkoitus vahvistaa, oli aloitettava uudelleen. Vuoden 2005 urakehitystä koskeva kertomus annettiin lopulta kantajalle tiedoksi 8.6.2012 päivätyllä kirjeellä tämän oikeudenkäynnin aikana.

9 Kantajasta laadittu vuoden 2008 urakehitystä koskeva kertomus (jäljempänä vuoden 2008 urakehitystä koskeva kertomus) ei ollut vielä lopullinen 20.9.2012, jolloin käsiteltävä asia siirrettiin päätösharkintaan.

10 Kantaja ylennettiin 1.3.2008 palkkaluokkaan AD 12.

11 Koska nimittävä viranomainen totesi, että kantajalle oli 1.9.2008 mennessä kertynyt kolmen vuoden aikana 426 sairauspoissaolopäivää, se päätti joulukuussa 2008 saattaa asian työkyvyttömyyslautakuntaan, joka katsoi yksimielisesti, että kantaja kärsi pysyvästä ja täydellisestä työkyvyttömyydestä niin, ettei hän voinut suorittaa mihinkään palkkaryhmänsä toimeen kuuluvia tehtäviä. Näiden päätelmien perusteella nimittävä viranomainen päätti 7.5.2009 lopettaa kantajan virkasuhteen pysyvän työkyvyttömyyden vuoksi ja myöntää hänelle työkyvyttömyyskorvauksen 1.6.2009 lukien.

12 Kantaja teki 24.7.2009 valituksen edellä mainitusta päätöksestä, jolla hänet siirrettiin työkyvyttömyyseläkkeelle. Nimittävä viranomainen hylkäsi valituksen 29.10.2009 tekemällään päätöksellä.

13 Kantaja oli tällä välin tehnyt 10.8.2009 avustamispyynnön, jotta aloitettaisiin hallinnollinen tutkimus sen työpaikkakiusaamisen toteamiseksi, jonka uhriksi hän katsoi joutuneensa, ja jotta hänelle myönnettäisiin korvausta vahingosta, jota hän katsoi kärsineensä vuodesta 2003 alkaen lukuisten lainvastaisuuksien vuoksi, joita hänen urakehitystään koskevien kertomusten laatimisissa oli tapahtunut, hänen sairauspoissaolojensa hallinnollisen käsittelyn vuoksi sekä sen vuoksi, ettei hänen työympäristönsä ollut asianmukainen hänen sairautensa kannalta. Kantaja vetosi erityisesti aineelliseen vahinkoon, joka muodostui hänen työkyvyttömyyskorvauksensa ja sen palkan välisestä erosta, jota hänelle olisi maksettu, jos hänen työskentelynsä olisi tehty mahdolliseksi. Nimittävä viranomainen hylkäsi nämä vaatimukset 24.11.2009 tekemällään päätöksellä (jäljempänä riidanalainen päätös).

14 Kantaja teki edustajansa 24.2.2010 päiväämällä kirjeellä riidanalaisesta päätöksestä henkilöstösääntöjen 90 artiklan 2 artiklan mukaisen valituksen. Nimittävä viranomainen hylkäsi valituksen 18.6.2010 tekemällään päätöksellä, joka annettiin kantajalle tiedoksi 21.6.2010.

Asianosaisten vaatimukset ja asian käsittely virkamiestuomioistuimessa

15 Kantaja vaatii, että virkamiestuomioistuin

— kumoaa riidanalaisen päätöksen,

— velvoittaa komission maksamaan hänelle

”– 53 000 [euroa] korvauksena menetetystä mahdollisuudesta tulla ylennetyksi palkkaluokkaan A 5 vuoden 2003 ylennyskierroksella, minkä lisäksi komission on oikaistava hänen eläkeoikeutensa maksamalla vastaavat eläkemaksut,

– 400 [euroa] kuukaudessa (joka vastaa 70:ää prosenttia hänen saamansa työkyvyttömyyskorvauksen ja sen työkyvyttömyyskorvauksen välisestä erotuksesta, jota hänelle olisi maksettu, jos hänet olisi ylennetty vuonna 2003);

– 35 000 [euroa] korvauksena henkisestä kärsimyksestä, joka aiheutui siitä, että hänen lainvastainen hallinnollinen tilanteensa on pysytetty etenkin [20.4.2005, 6.10.2009 ja 13.12.2007 annetuista tuomioista] huolimatta," ja

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

16 Kantaja nosti 4.5.2012 päivätyissä huomautuksissaan henkisestä kärsimyksestä vaatimansa vahingonkorvauksen määrää ja arvioi sen 70 000 euroksi.

17 Kantaja arvioi 9.7.2012 päivätyssä kirjeessään vastedes, että vahingonkorvaus, joka on suoritettava sen johdosta, että hän "menetti mahdollisuuden tulla ylennetyksi vuonna 2003, 2005 tai viimeistään 2007 – –, on ensin mainitussa tapauksessa 410 070 [euroa], keskimmäisessä 204 996 [euroa] ja viimeksi mainitussa 90 130 [euroa]".

18 Komissio vaatii, että virkamiestuomioistuin

— hylkää kanteen ja

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

19 Kantaja pyysi kanteensa liitteenä olevassa 30.9.2010 päivätyssä kirjeessään hänen nimensä pois jättämistä käsiteltävässä asiassa, ja hän toisti pyyntönsä 7.5.2012 kanteen erityisestä asiayhteydestä huolimatta.

20 Virkamiestuomioistuimen kirjaaja kutsui 8.2.2011 päivätyllä kirjeellään asianosaiset epäviralliseen neuvotteluun sovintoratkaisun etsimiseksi. Tämä neuvottelu käytiin 1.3.2011 esittelevän tuomarin ollessa paikalla, ja sen jälkeen asianosaisille annettiin määräaika sovintoon pääsemiseksi. Koska virkamiestuomioistuin totesi, että asiaosaisten on mahdoton sopia asiaa, se lopetti yrityksen sovintoratkaisuun pääsemiseksi. Virkamiestuomioistuimen presidentti kuitenkin kutsui 20.6.2012 pidetyn istunnon päätteeksi asianosaiset uuteen epäviralliseen neuvotteluun. Todettuaan, että uusi yritys sovintoratkaisuun pääsemiseksi epäonnistui, virkamiestuomioistuin päätti suullisen käsittelyn ja siirsi asian päätösharkintaan 20.9.2012, kun viimeiset huomautukset oli esitetty.

Oikeudellinen arviointi

21 On muistutettava, että kantajan 10.8.2009 esittämällä pyynnöllä pyrittiin kahteen tavoitteeseen eli siihen, että urakehitystä koskevia kertomuksia laadittaessa tapahtuneista lukuisista lainvastaisuuksista aiheutunut aineellinen vahinko ja henkinen kärsimys korvattaisiin, ja siihen, että komissio avustaisi kantajaa aloittamalla työpaikkakiusaamista koskevan tutkimuksen. Tämä pyyntö hylättiin riidanalaisessa päätöksessä kokonaisuudessaan. Kun otetaan huomioon, että päätös koskee kahta asiaa, kanteessa esitetty ensimmäinen vaatimus, jolla pyritään riidanalaisen päätöksen kumoamiseen, on ymmärrettävä niin, että sillä pyritään riidanalaisen päätöksen kumoamiseen, siltä osin kuin siinä on hylätty vahingonkorvausvaatimus ja siltä osin kuin siinä on hylätty avustamispyyntö työpaikkakiusaamisen osalta.

1. *Vaatimukset, jotka koskevat riidanalaisen päätöksen kumoamista siltä osin kuin siinä hylätään kantajan vahingonkorvausvaatimus*

22 Kantaja vaatii riidanalaisen päätöksen kumoamista siltä osin kuin siinä hylätään hänen 10.8.2009 esittämänsä vahingonkorvausvaatimus.

23 Tästä on muistutettava, että oikeuskäytännön mukaan toimielimen päätös, jolla vahingonkorvausvaatimus hylätään, on olennainen osa hallinnollista menettelyä, joka edeltää virkamiestuomioistuimessa nostettavaa vahingonkorvauskannetta, joten kumoamisvaatimuksia ei tällaisessa asiayhteydessä voida tarkastella itsenäisesti suhteessa vahingonkorvausvaatimuksiin. Toimen, jolla toimielin ilmaisee kantansa oikeudenkäyntiä edeltävässä vaiheessa, ainoa vaikutus nimittäin on, että asianosainen, joka väittää kärsineensä vahinkoa, voi esittää vahingonkorvausvaatimuksen virkamiestuomioistuimessa. Riidanalaisen päätöksen kumoamista koskevista vaatimuksista ei näin ollen ole lausuttava itsenäisesti (asia T-25/02, Sautelet v. komissio, tuomio 23.10.2003, 45 kohta; asia T-256/02, I v. yhteisöjen tuomioistuin, tuomio 14.10.2004, 47 kohta ja asia F-55/09, Maxwell v. komissio, tuomio 11.5.2010, 48 kohta), siltä osin kuin päätöksessä on hylätty kantajan vahingonkorvausvaatimus.

24 Tästä seuraa, että komission oikeudenkäyntiväitteestä, jonka mukaan kantajalla ei ole oikeussuojan tarvetta riidanalaisen päätöksen kumoamisen osalta, siltä osin kuin siinä hylätään hänen vahingonkorvausvaatimuksensa, koska hänet on viran puolesta siirretty työkyvyttömyyseläkkeelle, ei ole lausuttava, sikäli kuin väitteen on katsottava kohdistuvan edellä mainittuihin kumoamisvaatimuksiin.

25 Tästä seuraa myös, että jäljempänä on tutkittava kanteessa esitetyt vahingonkorvausvaatimukset ennen riidanalaisen päätöksen kumoamista koskevia vaatimuksia, siltä osin kuin päätöksessä on hylätty pyyntö kantajan avustamisesta.

2. *Kantajalle aiheutuneen vahingon korvaamista koskevat vaatimukset*

Vahingonkorvausvaatimusten tutkittavaksi ottaminen

26 Kanteesta kokonaisuutena ilmenee, että kantaja vaatii vahingonkorvausvaatimuksissaan virkamiestuomioistuinta määräämään korvausta vahingosta, joka hänelle aiheutui siitä, ettei vuosien 2001/2002, 2004, 2005 ja 2008 urakehitystä koskevia kertomuksia laadittu pätevästi ajoissa.

27 Kantaja vetoaa unionin tuomioistuimen asiassa C-198/07 P, Gordon vastaan komissio, 22.12.2008 antamaan tuomioon ja väittää, että hänen kanteensa on perusteltu, ettei hänen työkyvyttömyyseläkkeelle siirtämisensään seurannut, että hän menetti oikeutensa siihen, että hänen työsuorituksestaan laaditaan oikeudenmukainen ja tasapuolinen arviointi. Urakehitystä koskevien kertomusten tarkoitusta on arvioitava siten, että otetaan huomioon paitsi hyöty, joka niistä koituu asianomaisen virkamiehen uralle, myös se, miten niissä arvioidaan inhimillisiä ominaisuuksia, joita arvioitu henkilö on osoittanut ammattitehtäviensä hoidossa. Vuosien 2001/2002, 2004, 2005 ja 2008 urakehitystä koskevia kertomuksia voidaan lisäksi käyttää arviointiperusteena lääketieteellisessä komiteassa, joka ratkaisee, onko kantajan sairaus ammattitauti, koska sairauden luokittelu ammattitaudiksi voi riippua työympäristöstä ja -olosuhteista, jotka vahvistetaan kaikissa arviointikertomuksissa.

28 Komissio sitä vastoin katsoo, että koska kantaja on viran puolesta siirretty työkyvyttömyyseläkkeelle, hän ei voi vedota väitettyyn vahinkoon, joka on aiheutunut siitä, ettei vuosien 2001/2002, 2004, 2005 ja 2008 urakehitystä koskevia kertomuksia tehty täysin valmiiksi. Edellä mainitussa asiassa Gordon vastaan komissio annetulla tuomiolla ei ole merkitystä käsiteltävässä asiassa, koska viran puolesta tapahtunutta siirtoa eläkkeelle pysyvän ja täydellisen työkyvyttömyyden vuoksi ei kyseisessä asiassa

pidetty lopullisena, joten mahdollisuus, että asianomainen palaa virkaansa, ei ollut pelkästään hypoteettinen (em. asia Gordon v. komissio, tuomion 48 kohta). Komissio katsoo, että tilanne on käsiteltävässä asiassa toinen.

29 Tästä on todettava aluksi, että kantajan väite, jonka mukaan vuosien 2001/2002, 2004, 2005 ja 2008 urakehitystä koskevat kertomukset saattoivat vaikuttaa hänen sairautensa ammattitaudiksi toteamiseen, on spekulatiivinen. Kun otetaan huomioon kyseiset urakehitystä koskevat kertomukset, jotka on laadittu tämän oikeudenkäynnin aikana, väite vaikuttaa jopa virheelliseltä, koska kertomuksissa ei esitetä mitään tarkempaa objektiivista tietoa kantajan työolosuhteista. Voidaan enintään todeta, että vuosien 2005 ja 2008 urakehitystä koskevissa kertomuksissa on kantajan itsensä esittämä epäselvä viittaus erään luokkahuoneen huonoon ilmanlaatuun ja edelleen kantajan esittämä lyhyt muistutus maalis- ja lokakuun 2008 välisenä aikana toteutetuista, hänen terveydentilaansa liittyvistä hallinnollisista toimenpiteistä sekä samoin kantajan lyhyt viittaus siihen, että hänen on mahdotonta työskennellä komission toimitiloissa.

30 On lisäksi todettava, että unionin tuomioistuin on edellä mainitussa asiassa Gordon vastaan komissio antamassaan tuomiossa muistuttanut, että vaikka virkamies, jonka työkyvyttömyyslautakunta on todennut pysyvästi ja täydellisesti työkyvyttömäksi, siirretään viran puolesta eläkkeelle, tällaisen virkamiehen tilanne voi peruuntua, toisin kuin erityisesti eläkeiän saavuttaneen virkamiehen tilanne, sillä ensin mainitun kaltainen virkamies saattaa vastaisuudessa palata virkaansa yhteisön toimielimessä, joten hänen viranhoitonsa on ainoastaan keskeytetty, ja hänen tilanteensa kehittyminen toimielimissä riippuu siitä, jatkuuko kyseisen työkyvyttömyyden oikeuttava tilanne, mikä voidaan tarkastaa säännöllisin väliajoin. Unionin tuomioistuin on myös katsonut, että virkamies, joka on pysyvästi ja täydellisesti työkyvytön, säilyttää intressin riitauttaa urakehitystä koskevan kertomuksen (edellä 27 kohdassa mainittu asia Gordon v. komissio, tuomion 46, 47 ja 51 kohta).

31 Edellä mainitussa asiassa Gordon vastaan komissio annettuun tuomioon johtaneessa tilanteessa asianomaisen virkamiehen pysyvää ja täydellistä työkyvyttömyyttä ei kuitenkaan pidetty lopullisena, ja mahdollisuus, että hän palaa virkaansa, ei ollut pelkästään hypoteettinen vaan hyvinkin todellinen (edellä 27 kohdassa mainittu asia Gordon v. komissio, tuomion 48 kohta). Unionin tuomioistuin täsmensi tässä asiayhteydessä, että virkamiehellä, jota kohtaa pysyvä, täydelliseksi katsottu työkyvyttömyys, on samanlainen oikeus kuin palveluksessa olevalla virkamiehellä siihen, että hänestä laadittava urakehitystä koskeva kertomus laaditaan tasapuolisesti, objektiivisesti ja säännöllistä arviointia koskevien sääntöjen mukaisesti, jos on mahdollista, että hän palaa virkaansa toimielimissä (edellä 27 kohdassa mainittu asia Gordon v. komissio, tuomion 49 kohta).

32 Tässä tapauksessa työkyvyttömyyslautakunta on kuitenkin katsonut, että ”mitään uutta lääkärintarkastusta ei tarvittu”, mikä johtui kantajan ”työkyvyttömyyden aiheuttaneen sairauden pysyvyydestä”, joten tämän toteamuksen valossa on todellakin syytä pitää hypoteettisena, että kantajan palaisi virkaansa.

33 On kuitenkin huomautettava, että unionin tuomioistuin esitti edellä mainitussa asiassa Gordon vastaan komissio antamassaan tuomiossa edellä esitetyn mukaisen toteamuksen, kun se lausui valitusperusteista, jotka kohdistuivat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen tuomioon, joka koski urakehitystä koskevasta kertomuksesta nostettua kumoamiskannetta. Tilanne on erilainen, kun on – kuten nyt käsiteltävässä asiassa – arvioitava oikeussuojan tarvetta vahingonkorvauksen eikä suinkaan kumoamisen osalta ja kun kysymys ei myöskään ole väitetysti lainvastaisella urakehitystä koskevalla kertomuksella aiheutetusta vahingosta vaan vahingosta, joka johtuu siitä, että hallintoviranomainen on laatinut urakehitystä koskevan kertomuksen myöhään. Tässä tapauksessa virkamiehellä, joka on viran puolesta siirretty työkyvyttömyyseläkkeelle, on nimittäin siitä riippumatta, onko mahdollisuus, että hän palaa virkaansa, puhtaasti hypoteettinen vai hyvinkin todellinen, edelleen oikeussuojan tarve hänelle tästä viivästyksestä tosiasiallisesti aiheutuneen vahingon korvaamisen osalta.

34 Komission oikeudenkäyntiväite, jonka mukaan kantajalla ei ole vahingonkorvausvaatimustensa osalta oikeussuoja tarvetta, on näin ollen hylättävä.

35 Oikeussuojan tarve, joka viran puolesta työkyvyttömyyseläkkeelle siirretyllä virkamiehellä edelleen lähtökohtaisesti on sen osalta, että hän saa korvauksen vahingosta, joka hänelle on tosiasiallisesti aiheutunut siitä, että urakehitystä koskevat kertomukset laadittiin myöhässä, ei kuitenkaan vapauta virkamiestä noudattamasta oikeuskäytännössä toistuvasti esiin tuotuja sääntöjä, jotka koskevat Euroopan unionin sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun syntymistä, ja erityisesti edellytystä, jonka mukaan hänen on vahingonkorvauksen saadakseen näytettävä toteen, että hänelle on aiheutunut todellinen ja varma vahinko (ks. esim. yhdistetyt asiat 256/80, 257/80, 265/80, 267/80 ja 5/81, Birra Wührer ym. v. neuvosto ja komissio, tuomio 27.1.1982, 9 kohta; asia T-99/95, Stott v. komissio, tuomio 12.12.1996, 72 kohta); asia F-50/09, Missir Mamachi di Lusignano v. komissio, tuomio 12.5.2011, 117 kohta, valitus vireillä unionin yleisessä tuomioistuimessa asianumerolla T-401/11 P ja asia F-101/09, AA v. komissio, tuomio 13.9.2011, 78 kohta). Tätä kysymystä tarkastellaan tutkittaessa, ovatko vahingonkorvausvaatimukset aineellisesti perusteltuja.

36 Komissio väittää myös, että vuosien 2001/2002 urakehitystä koskeva kertomus kumottiin 20.4.2005 annetulla tuomiolla pääasiallisesti sen vuoksi, että kertomuksessa viitataan toistuvasti poissaoloihin, jotka olivat perusteltuja sairauden vuoksi, ja ettei kantaja ollut vaatinut vahingonkorvausta kyseisessä asiassa. Komissio huomauttaa myös, että vaikka 6.10.2009 annetulla tuomiolla kumottiin uusi vuosien 2001/2002 urakehitystä koskeva kertomus perustelujen puutteellisuuden vuoksi, tuomiossa hylättiin kantajan vahingonkorvausvaatimus sen perusteella, ettei tässä uudessa urakehitystä koskevassa kertomuksessa ja erityisesti sen tuottavuutta koskevassa osassa, jota tuomiossa todettu perustelujen puutteellisuus koski, ollut mitään nimenomaisen kielteistä toteamusta kantajasta, joten uuden vuosien 2001/2002 urakehitystä koskevan kertomuksen kumoaminen oli sellaisenaan asianmukainen ja riittävä korvaus kaikesta henkisestä kärsimyksestä.

37 Komissio katsoo tämän perusteella, että vuosien 2001/2002 urakehitystä koskevaan kertomukseen liittyvä vahingonkorvausvaatimus on hylättävä ainakin väitetyn henkisen kärsimyksen osalta, jottei oikeusvoimaa loukata.

38 Tässä yhteydessä on muistutettava, että kanne on jätettävä tutkimatta sellaisen aikaisemman tuomion oikeusvoiman vuoksi, jolla on ratkaistu kanne, jonka asianosaiset ovat olleet samat, jolla on ollut sama kohde ja joka on perustunut samaan perusteeseen (yhdistetyt asiat 172/83 ja 226/83, Hoogovens Groep v. komissio, tuomio 19.9.1985, 9 kohta; asia T-162/94, NMB ym. v. komissio, tuomio 5.6.1996, 37 kohta ja asia T-66/01, Imperial Chemical Industries v. komissio, tuomio 25.6.2010, 197 kohta).

39 Tässä asiassa nostetussa kanteessa ei kuitenkaan vaadita lainvastaisen urakehitystä koskevan kertomuksen kumoamista ja sillä aiheutetun vahingon korvaamista vaan urakehitystä koskevien kertomusten myöhästyneestä laatimisesta johtuneen vahingon korvaamista.

40 Tästä seuraa, että käsiteltävän kanteen kohde ei ole sama kuin kanteiden, jotka ratkaistiin 20.4.2005 ja 6.10.2009 annetuilla tuomioilla.

41 Oikeusvoiman loukkaamista koskeva komission oikeudenkäyntiväite on näin ollen hylättävä.

Vahingonkorvausvaatimusten aineelliset perusteet

42 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unioni on sopimussuhteen ulkopuolisessa vastuussa vahingosta ainoastaan, jos seuraavat edellytykset täyttyvät: toimielinten moitittu toiminta on lainvastaista, väitetty vahinko on tosiasiassa syntynyt ja toiminnan ja väitetyn vahingon välillä on syy-yhteys (ks. asia

T-135/00, Morello v. komissio, tuomio 12.12.2002, 130 kohta; asia T-105/03, Dionyssopoulou v. neuvosto, tuomio 31.5.2005, 30 kohta ja asia F-50/08, Bartha v. komissio, tuomio 23.11.2010, 53 kohta).

43 Virkamiestuomioistuimen on siis tutkittava peräkkäin nämä edellytykset.

Komission moititun toiminnan lainvastaisuus

44 Kantaja vetoaa useisiin lainvastaisiin toimintoihin.

45 Kantaja toteaa kanteessaan komission ensimmäisestä moititusta toiminnasta, ettei vuosilta 2001/2002, 2004, 2005 ja 2008 laadittu lainkaan urakehitystä koskevia kertomuksia, joten henkilöstösääntöjen 43 artiklan ensimmäistä kohtaa on rikottu. Riidanalainen päätös on siis lainvastainen, koska siinä ei todeta tätä rikkomista.

46 Komission toisesta moititusta toiminnasta kantaja huomauttaa, että SEUT 266 artiklan mukaan hallinto oli velvollinen toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet häivyttääkseen niiden lainvastaisuuksien vaikutukset, jotka unionin tuomioistuimet ovat todenneet kumotessaan vuosien 2001/2002 ja 2004 urakehitystä koskevien kertomusten laatimista koskevat päätökset. Koska 20.4.2005 ja 6.10.2009 sekä 13.12.2007 annettujen tuomioiden täytäntöön panemiseksi ei toteutettu mitään toimenpiteitä, nimittävä viranomainen pysytti kantajan mukaan voimassa tuomioistuimen toteamien lainvastaisuuksien vaikutukset. Kantajan mukaan lainvastainen tilanne kesti siten yli seitsemän vuotta vuosien 2001/2002 urakehitystä koskevan kertomuksen osalta ja yli viisi vuotta vuoden 2004 urakehitystä koskevan kertomuksen osalta. Sama päättely pätee nimittävän viranomaisen päätökseen, jossa hyväksyttiin kantajan valitus päätöksestä, jolla vahvistettiin hänen vuoden 2005 urakehitystään koskeva kertomus, jota ei tehty valmiiksi.

47 Myöhemmissä huomautuksissaan, jotka kantaja esitti vastauksena virkamiestuomioistuimen määräämiin prosessinjohtotoimiin, kantaja riitauttaa menettelyn, jonka päätteeksi laadittiin vuosien 2001/2002, 2004, 2005 ja 2008 urakehitystä koskevat kertomukset, jotka annettiin hänelle tiedoksi tämän oikeudenkäynnin aikana, ja katsoo, ettei näitä urakehitystä koskevia kertomuksia voida pitää valmiiksi tehtyinä kertomuksina. Kantaja katsoo erityisesti, että kohtuullinen aika, jonka kuluessa oli pantava täytäntöön nimittävän viranomaisen 23.4.2007 tekemä päätös, joka koskee vuoden 2005 urakehitystä koskevaa kertomusta, ja yhtäältä 20.4.2005 ja 6.10.2009 annetut tuomiot, jotka koskevat vuosien 2001/2002 urakehitystä koskevaa kertomusta, ja toisaalta 13.12.2007 annettu tuomio, joka koskee vuoden 2004 vastaavaa kertomusta, on tällä hetkellä ylittynyt ”niin suuressa määrin, ettei kertomuksia tässä vaiheessa ole enää mahdollista laatia”. Kantaja arvostelee komissiota vielä siitä, ettei tämä ole saattanut hänen ylennyskansiotaan ajan tasalle, muun muassa koska se ei tutkinut mahdollisuutta myöntää hänelle etusijapisteitä.

48 Komission mukaan vahingonkorvausvaatimus ei ole perusteltu, koska sen ei voida katsoa tehneen mitään virhettä.

49 On muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan hallintoviranomaisen on huolehdittava, että urakehitystä koskevat kertomukset laaditaan henkilöstösäännöissä tai niiden nojalla annetuissa säännöissä vahvistettuina ajankohtina ja että ne laaditaan sääntöjenmukaisesti sekä hyvään hallintotapaan liittyvistä syistä että virkamiesten etujen turvaamiseksi. Jollei erityisiä olosuhteita ole, hallintoviranomainen tekee vahingonkorvausvastuun aiheuttavan virkavirheen, jos se laatii urakehitystä koskevat kertomukset myöhässä (asia T-279/01, Lebedef v. komissio, tuomio 23.10.2003, 55 ja 56 kohta).

50 On samoin muistutettava, että toimielimen, jonka toimi on kumottu, on toteutettava kumoamistuomion täytäntöön panemiseksi tarvittavat toimenpiteet, mutta on myös muistutettava, että koska tällaisen tuomion täytäntöönpano edellyttää, että toteutetaan tietty määrä hallinnollisia toimenpiteitä, toimielimellä on käytössään kohtuullinen aika tuomion noudattamiseksi (ks. vastaavasti asia T-81/96, Apostolides ym. v. komissio, tuomio 10.7.1997, 37 kohta ja yhdistetyt asiat F-44/06 ja F-94/06, C ja F v. komissio, tuomio 17.4.2007, 60 kohta). Toimielin rikkoo näin ollen SEUT 266 artiklaa ja tekee virheen, joka on omiaan aiheuttamaan unionille vahingonkorvausvastuun, jos se ei kohtuullisessa ajassa toteuta tuomion täytäntöönpanon edellyttämiä konkreettisia toimenpiteitä, kun ei ole mitään erityisiä kumoamistuomion tulkintaa koskevia vaikeuksia tai käytännön vaikeuksia (ks. vastaavasti em. yhdistetyt asiat C ja F v. komissio, tuomion 63—67 kohta).

51 Tämän tuomion 6 kohdassa ja sitä seuraavissa kohdissa asian tosiseikoista esitetystä selvityksestä ilmenee, että käsiteltävässä asiassa komissio viivytteli huomattavan paljon laatiessaan vuosien 2001/2002, 2004, 2005 ja 2008 urakehitystä koskevia kertomuksia.

52 Komissio väittää kuitenkin, että arvioijat saivat vasta 6.10.2009 annetusta tuomiosta eli kun kantaja oli jo siirretty työkyvyttömyyseläkkeelle, tiedon siitä, että sairauspoissaolot oli otettava huomioon erityisinä olosuhteina arviointiin myönteisesti vaikuttavana tekijänä ja että arviointikertomukseen sisältyvissä kommenteissa oli tuotava esiin, että sairauspoissaolot otetaan huomioon tällä tavalla, kun taas aikaisemman oikeustilan mukaan sairauspoissaoloja oli käsiteltävä arvioijien kommenteissa neutraalisti.

53 Tulkinnalla, jonka tuomioistuin antaa unionin oikeussäännölle, kuitenkin vain – tarvittaessa – selvennetään ja täsmennetään kyseisen oikeussäännön merkitystä ja ulottuvuutta niin, että tuomioistuimen tulkinnasta ilmenee, miten tätä oikeussääntöä täytyy tai olisi täytynyt tulkita ja soveltaa sen voimaantulosta lähtien. Tästä seuraa, että näin tulkittua sääntöä voidaan ja sitä täytyy soveltaa jopa oikeussuhteisiin, jotka ovat syntyneet ja jotka on perustettu ennen tuomiota, jossa kyseinen sääntöä koskeva tulkinta esitetään (ks. vastaavasti asia T-80/09 P, komissio v. Q, tuomio 12.7.2011, 164 kohta). Tästä seuraa, että 6.10.2009 annetussa tuomiossa esitetty henkilöstösääntöjen 43 artiklan ensimmäisen kohdan tulkinta oli täysin sovellettavissa kantajan tosiasialliseen ja oikeudelliseen tilanteeseen jo ennen kyseisen tuomion antamista. Komissiota ei näin ollen voida vapauttaa vahingonkorvausvastuustaan oikeuskäytännön väitetyn epäselvyyden perusteella.

54 Tässä asiassa komissiota ei sitä vastoin voida moittia siitä, ettei se ollut saattanut kantajan ylennyskansiota ajan tasalle, koska se ei tutkinut mahdollisuutta myöntää tälle etusijapisteitä, kuten kantaja on väittänyt huomautuksissaan, jotka hän esitti vastauksena virkamiestuomioistuimen päättämiin prosessinjohtotoimenpiteisiin. Vedotessaan tähän väitetysti lainvastaiseen toimintaan, kantaja lisää sen niihin toimintoihin, joita hän kanteessaan arvostelee, ja esittää siten tavallaan uuden väitteen. On nimittäin todettava, että kun siitä, että urakehitystä koskeva kertomus on laadittava vaaditussa ajassa, säädetään henkilöstösääntöjen 43 artiklan ensimmäisessä kohdassa, ylennyskierrokset, joihin etusijapisteiden myöntäminen liittyy, kuuluvat henkilöstösääntöjen 45 artiklan soveltamisalaan. Edellä esiin tuodut näkökohdat eivät kuitenkaan ole esteenä sille, että virkamiestuomioistuin kantajalle aiheutunutta vahinkoa arvioidessaan tutkii, onko kantaja menettänyt ylennysmahdollisuuden sen vuoksi, että komissio viivytteli kantajan urakehitystä koskevien kertomusten laatimisessa.

55 Lopuksi on todettava, että jottei oikeudenkäynnin kohdetta muutettaisi perustavanlaatuisesti ja sisäisiä oikeussuojakeinoja kierrettäisi, komissiota ei voida tässä kanteessa arvostella myöskään siitä, että se olisi syyllistynyt lainvastaisuuksiin laatiessaan tämän oikeudenkäynnin aikana tiedoksi annetut urakehitystä koskevat kertomukset.

56 Edellä todetusta seuraa, että komissio teki virheen, koska se ei laatinut vuosien 2001/2002, 2004, 2005 ja 2008 urakehitystä koskevia kertomuksia säädetyissä määräajoissa eikä toteuttanut 20.4.2005, 13.12.2007 ja 6.10.2009 annettujen tuomioiden täytäntöönpanotoimenpiteitä kohtuullisessa ajassa, mutta että komission syyksi ei voida katsoa mitään muuta virhettä urakehitystä koskevien kertomusten laatimisessa sen jälkeen, kun asia oli saatettu virkamiestuomioistuimen käsiteltäväksi.

57 Virkamiestuomioistuimen on näin ollen tutkittava sen vahingon laajuus, joka kantajalle saattoi aiheutua vuosien 2001/2002, 2004, 2005 ja 2008 urakehitystä koskevien kertomusten laatimisessa tapahtuneista viivästyksistä.

Kantajalle aiheutunut vahinko

– Väitetty henkinen kärsimys

58 Kantaja katsoo, että vuosien 2001/2002, 2004, 2005 ja 2008 urakehitystä koskevien kertomusten laatimisen viivästyminen aiheutui hänelle henkistä kärsimystä, koska tämän viivästymisen johdosta hänen tilanteensa on ollut epävarma ja ahdistava ja koska sen johdosta on käyty melkein seitsemän vuotta oikeutta neljän arviointikierroksen osalta.

59 Komissio väittää vastauksessaan, ettei ole näytetty toteen, että henkinen kärsimys, josta kantaja vaatii korvausta, olisi tosiasiassa syntynyt.

60 On muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan urakehitystä koskevien kertomusten laatimisessa tapahtunut viivästys on sellaisenaan omiaan aiheuttamaan virkamiehelle vahinkoa vain sen vuoksi, että hänen urakehityksensä voi kärsiä siitä, ettei tällaista kertomusta ole olemassa silloin, kun on tehtävä häntä koskevia päätöksiä (asia T-59/96, Burban v. parlamentti, tuomio 28.5.1997, 68 kohta ja asia T-246/02, Ferrer de Moncada v. komissio, tuomio 30.9.2004, 68 kohta). Tältä kannalta katsottuna voidaan hyväksyä, että virkamies, joka on viran puolesta siirretty työkyvyttömyyseläkkeelle, vaatii korvausta todellisesta ja varmasta henkisestä kärsimyksestä, joka johtuu hänen ammatillista tulevaisuuttaan koskevasta epävarmuudesta ja ahdistuksesta, jonka urakehitystä koskevan kertomuksen puuttuminen saattoi aiheuttaa hänelle, kun hän oli virassa. Näin on sitäkin suuremmalla syyllä sen vuoksi, että urakehitystä koskeva kertomus on kirjallinen ja virallinen todistus kyseisen virkamiehen tarkastelun kohteena olleen ajanjakson aikana suorittaman työn laadusta.

61 Tässä tapauksessa kantajan mahdollisuutta saada korvausta henkisestä kärsimyksestä, joka aiheutettiin viivyttelemällä hänen urakehitystä koskevien kertomustensa laatimisessa, ei heikennä se komission esiin tuoma seikka, että kun virkamiestuomioistuin 13.12.2007 antamallaan tuomiolla kumosi vuoden 2004 urakehitystä koskevan kertomuksen, se hylkäsi vaatimuksen henkisen kärsimyksen korvaamisesta katsoen, että kertomuksen kumoaminen oli sellaisenaan asianmukainen ja riittävä korvaus kaikesta henkisestä kärsimyksestä, jota kantajalle oli voinut aiheutua kumotusta toimesta (13.12.2007 annetun tuomion 46 kohta). Vuoden 2005 urakehitystä koskevan kertomuksen osalta tätä mahdollisuutta ei heikennä myöskään se, että kertomus kumottiin valituksen johdosta nimittävän viranomaisen 23.4.2007 tekemällä päätöksellä ja että tällaisella kumoamisella pitäisi olla sama kaiken henkisen kärsimyksen korjaava vaikutus kuin kumoamistuomiolla.

62 On nimittäin todettava toistamiseen, että koska käsiteltävänä olevalla vahingonkorvauskanteella pyritään saamaan korvaus henkisestä kärsimyksestä, joka aiheutui siitä, ettei vuoden 2004 urakehitystä koskevaa kertomusta laadittu säädetyssä määräajassa pätevästi, kanteen kohde on eri kuin 13.12.2007 annetulla tuomiolla hylättyjen vahingonkorvausvaatimusten, joilla pyrittiin saamaan korvaus henkisestä kärsimyksestä, joka kantajan mukaan aiheutui hänen kunniaansa kohdistuneista loukkauksista, joita kyseinen urakehitystä koskeva kertomus sisälsi (13.12.2007 annetun tuomion 42 kohta). Myös sillä,

että vuoden 2005 urakehitystä koskeva kertomus kumottiin nimittävän viranomaisen 23.4.2007 tekemällä päätöksellä, vahvistettiin kyseisen kertomuksen lainvastaisuus eikä sen laatimisessa tapahtunutta viivästystä.

63 On sitä vastoin katsottava, että kantajan kaltainen virkamies, jonka mahdollisuudet palata virkaansa ovat hypoteettiset, ei voi hänen viran puolesta tapahtuneesta eläkkeelle siirtämisestään alkaneen jakson osalta enää vedota todelliseen ja varmaan henkiseen kärsimykseen joka johtuu hänen ammatillista tulevaisuuttaan koskevasta epävarmuudesta ja ahdistuksesta, koska ammatillinen tulevaisuus nimenomaan on hypoteettinen.

64 Pitää paikkansa, että virkamiestuomioistuin katsoi asiassa F-93/08, N vastaan parlamentti, 10.11.2009 antamassaan tuomiossa (46 kohta), että kullekin virkamiehelle on joka tapauksessa myönnettävä oikeus riitauttaa hänestä laadittu arviointikertomus. Tähän tuomioon johtaneet olosuhteet eivät kuitenkaan ole rinnastettavissa nyt käsiteltävän asian olosuhteisiin. Tapauksessa ei ollut kysymys vahingonkorvauskanteesta, jonka työkyvyttömyyskorvausta saava entinen virkamies, jonka mahdollisuudet palata työhön ovat hypoteettiset, oli nostanut urakehitystä koskevan kertomuksen laatimisen viivästymisen johdosta, vaan kumoamiskanteesta, jonka nostanut virkamies väitti, että vaikka hänet oli siirretty Euroopan parlamentista komissioon, hänellä oli edelleen oikeussuojan tarve parlamentin laatiman arviointikertomuksen osalta, koska hän nimenomaan oli edelleen virassa (em. asia N v. parlamentti, tuomion 45 kohta).

65 Myöskään kantajan esittämät väitteet eivät tässä tapauksessa saata kyseenalaiseksi rajoitusta, joka edellä 63 kohdassa on asetettu kantajan mahdollisuudelle saada korvausta urakehitystä koskevien kertomusten laatimisessa tapahtuneen viivästyksen aiheuttamasta henkisestä kärsimyksestä. Kantaja perustelee kannettaan väittämällä, ettei voida sulkea pois, että komissiossa vallitsevien työolosuhteiden muuttuminen voi mahdollistaa sen, että hän voi palata tehtäviinsä, ja että lääketieteellisen tiedon kehitys tai jopa hänen sairautensa ammattitaudiksi toteavan lääketieteellisen lautakunnan työ osoittavat hänen työkyvyttömyytensä tarkat syyt ja mahdollisesti edellytykset, joilla hän voi palata tehtäviinsä asianmukaisessa työympäristössä. Kantaja toteaa lisäksi, että hänen voitaisiin sallia tehdä muuta työtä, joka sopii yhteen hänen työkyvyttömyytensä kanssa, minkä vuoksi hänelle on hyötyä siitä, että hänellä on käytettävissään oikeudenmukainen ja tasapuolinen arvio työstään komissiossa.

66 Kun otetaan huomioon toimenpiteet, jotka komissio toteutti taatakseen kantajalle asianmukaiset työolosuhteet, sellaisina kuin toimenpiteet on lueteltu riidanalaisessa päätöksessä, vaikuttaa kuitenkin hypoteettiselta, että tapahtuisi jokin uusi, näihin olosuhteisiin myönteisesti vaikuttava muutos. Myös lääketieteellisen tiedon kehitys tai lääketieteellisen lautakunnan työn tulokset ovat spekulatiivisia seikkoja, eivätkä ne voi tehdä oikeudellisesti uskottavaksi, että kantajan sairaus lievenisi tai häviäisi ja että kantaja voisi palata työhön. Koska kantaja on syntynyt vuonna 1954 ja saavuttaa vuonna 2019 iän, jolloin hänet henkilöstösääntöjen 52 artiklan mukaisesti siirrettäisiin eläkkeelle ilman eri toimenpiteitä, myös hänen ikänsä on seikka, joka tekee työhön palaamisesta entistäkin epätodennäköisempää. Väite, jonka mukaan kantaja voisi tehdä jotain muuta, hänen terveydentilaansa soveltuvaa työtä, on myös pelkkä hypoteesi, jonka tueksi ei ole esitetty mitään konkreettista näyttöä.

– Väitetty menetetty mahdollisuus

67 Kantaja väittää lisäksi, että hän on menettänyt mahdollisuuden tulla ylennetyksi palkkaluokkaan A 4 – joka 1.5.2004 nimettiin uudelleen palkkaluokaksi A*12 ja 1.5.2006 palkkaluokaksi AD 12 – vuoden 2003 ylennyskierroksella, sillä kun otetaan huomioon hänen virkaikänsä alemmassa palkkaluokassa ja se, etteivät hänen ansionsa olleet heikentyneet, ylennys olisi ollut erittäin todennäköinen. Kantaja katsoo nimittäin, että komissio ei vuodesta 2003 lähtien voinut ottaa hänen tilannettaan huomioon mahdollista ylennystä varten, koska hänelle ei myönnetty ansio- ja etusijapisteitä.

68 Komissio puolestaan katsoo, ettei ole näytetty toteen, että se aineellinen vahinko olisi tosiasiassa syntynyt, josta kantaja vaatii korvausta sen perusteella, että hän väitetysti menetti mahdollisuuden tulla ylennetyksi palkkaluokkaan AD 12 aikaisemmin, kuin kyseinen ylennys toteutui.

69 Oikeuskäytännössä on katsottu, että mahdollisuuden, kuten muun muassa mahdollisuuden saada ylennys aikaisemmin, menettäminen on korvattavissa oleva aineellinen vahinko, jos siitä on esitetty riittävä näyttö (asia T-260/09 P, SMHV v. Simões Dos Santos, tuomio 10.11.2010, 104 kohta; edellä 35 kohdassa mainittu asia AA v. komissio, tuomion 81 kohta). Tämän oikeuskäytännön mukaisesti on myös katsottava, että viran puolesta työkyvyttömyyseläkkeelle siirretty virkamies säilyttää oikeuden vaatia korvausta ylennysmahdollisuuden menettämisestä siitä huolimatta, että hänen mahdollisuutensa palata työhön ovat hypoteettiset, sillä mahdollisuuden menettäminen saattoi aiheuttaa hänelle vahinkoa hänen ollessaan työssä ja se saattaa vaikuttaa hänelle maksettavan työkyvyttömyyskorvauksen määrään sekä hänelle myöhemmin myönnettävän vanhuuseläkkeen määrään.

70 Komissio katsoo kuitenkin, että on äärimmäisen epätodennäköistä, että uudet arvioinnit voisivat tai olisivat voineet johtaa kantajan ylentämiseen, koska kantajan kokonaispisteiden ja vuosien 2003—2008 ylennyskynnysten välinen ero on niin suuri. Komissio täsmentää, että virkamiehellä ei ole koskaan oikeutta siihen, että hänen oma pääosastonsa myöntää mahdollisia etusijapisteitä, vaikka edellytykset täyttyisivätkin, ja että kantajan ansiopisteiden määrä voisi kasvaa vain melko vähän, kun riidanalaiset urakehitystä koskevat kertomukset on tehty asianmukaisesti valmiiksi.

71 Virkamiestuomioistuin toteaa tästä, ettei kantaja tuo esiin mitään konkreettista seikkaa, joka olisi omiaan tukemaan hänen väitettään, jonka mukaan hänellä oli hyvät mahdollisuudet tulla ylennetyksi palkkaluokkaan A 4 vuonna 2003. Kantaja nimittäin on kannekirjelmässään pelkästään viitannut virkaikäänsä palkkaluokassa A 5, keskimääräiseen virkaikään tässä palkkaluokassa tämän kestoa kuitenkaan täsmentämättä ja siihen, etteivät hänen ansionsa olleet heikentyneet. Kantaja ei myöhemmin esittämissään huomautuksissa myöskään esitä tarkempaa selvitystä siitä, että hänet olisi voitu ylentää palkkaluokkaan A 4 vuonna 2003 tai viimeistään vuonna 2007. Vaikka olisi katsottava, että tuodessaan esiin keskimääräisen virkaiän palkkaluokassa kantaja viittasi henkilöstösääntöjen liitteessä I olevassa B osassa mainittuun ylennettävien määrään, joka on 25 prosenttia, on muistutettava, että henkilöstösääntöjen 6 artiklan 2 kohdan mukaan tämä määrä ilmaisee vain keskimääräisen urakehityksen eikä sillä etenkään rajoiteta ansioihin perustuvaa ylennysperiaatetta.

72 Komissio on sitä vastoin esittänyt numerotietoja ylennyskynnyksistä, jotka koskivat ylentämistä palkkaluokasta A 5 palkkaluokkaan A 4 vuonna 2003, palkkaluokasta A*11, joka oli aiemmin palkkaluokka A 5, palkkaluokkaan A*12 vuonna 2005 ja palkkaluokasta AD 11 palkkaluokkaan AD 12 vuonna 2006, ja nämä numerotiedot osoittavat paikkansapitäväksi väitteen, jonka mukaan oli äärimmäisen epätodennäköistä, että kantaja olisi ylennetty jollakin näistä ylennyskierroksista. Todetessaan, että kantaja olisi tarvinnut 12,5 lisäpistettä, jotta hänet olisi vuonna 2007 ylennetty palkkaluokkaan AD 12, komissio samaten näyttää toteen, että vaikkei ollut matemaattisesti mahdotonta, että kantaja olisi ylennetty palkkaluokkaan AD 12 ennen vuotta 2008, tämä mahdollisuus oli kuitenkin erittäin epätodennäköinen.

73 On lisäksi todettava, että vaikka kantaja sai tämän oikeudenkäynnin aikana laadituissa vuosien 2001/2002 ja 2004 urakehitystä koskevissa kertomuksissa yhden ansiopisteen lisää ja myös tämän oikeudenkäynnin aikana laaditussa vuoden 2005 urakehitystä koskevassa kertomuksessa puoli ansiopistettä lisää, hän jää kuitenkin hyvin kauas ylennyskynnyksistä, jotka vuotta 2008 edeltäneille ylennyskierroksille oli vahvistettu, ja asian laita on täten, vaikka otettaisiin huomioon hypoteettinen mahdollisuus, että hänelle myönnettäisiin lisää etusijapisteitä.

74 Edellä todetun perusteella on katsottava, että kantajalla on oikeus vaatia korvausta yhtäältä henkisestä kärsimyksestä, joka johtuu hänen ammatillista tulevaisuuttaan koskevasta epävarmuudesta ja ahdistuksesta, jonka vuosien 2001/2002, 2004, 2005 ja 2008 urakehitystä koskevien kertomusten puuttuminen saattoi aiheuttaa hänelle, kun hän oli virassa, ja toisaalta aineellisesta vahingosta, joka

johtuu siitä, että hän menetti mahdollisuuden ylennykseen vuonna 2003 ja viimeistään vuonna 2007. Ylennysmahdollisuuden menettämisen johdosta kantajalla on myös oikeus vaatia korvausta vahingosta, joka hänelle on aiheutunut siitä, että häneltä on evätty mahdollisuus korkeampaan työkyvyttömyyskorvaukseen ja aikanaan korkeampaan vanhuuseläkkeeseen. Aineellisesta vahingosta myönnettävää korvausta määrättäessä on kuitenkin otettava huomioon, että kantajan menettämä mahdollisuus oli erityisen pieni.

Virheen ja vahingon syy-yhteys

75 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan toimielin voi olla vastuussa ainoastaan virheestä, joka on välittömässä syy-yhteydessä vahingon syntymiseen. Unionin voidaan toisin sanoen katsoa olevan vastuussa ainoastaan vahingosta, joka johtuu riittävän suoraan kyseisen toimielimen lainvastaisesta toiminnasta (edellä 35 kohdassa mainittu asia Missir Mamachi di Lusignano v. komissio, tuomion 179 kohta).

76 On erityisesti todettava, ettei virkamies voi arvostella hänestä tehtävän urakehitystä koskevan kertomuksen laatimisen viivästymistä, jos viivästyksen voidaan – ainakin osittain – katsoa johtuvan hänestä tai jos hän on myötävaikuttanut siihen merkittävästi (asia T-296/01, Tatti v. komissio, tuomio 30.9.2003, 60 kohta; edellä 49 kohdassa mainittu asia Lebedef v. komissio, tuomion 57 kohta ja edellä 60 kohdassa mainittu asia Ferrer de Moncada v. komissio, tuomion 85 kohta).

77 Tässä yhteydessä on todettava, että komission esiin tuoma seikka, ettei kantaja ollut tehnyt kaikkea voitavaansa estääkseen viivästykset urakehitystä koskevien kertomustensa laatimisessa, ei tässä tapauksessa voi sulkea toimielimen vastuuta pois, jollei siitä esitetä laajempaa selvitystä.

78 On myös todettava, ettei kantajalta voida evätä oikeutta arvostella hänen urakehitystään koskevien kertomusten laatimisessa tapahtunutta viivästystä sillä perusteella, että kantaja on – kuten komissio väittää –ollut yleisesti huolimaton täsmentämättä tätä tarkasti. Koska kantajan ei ole osoitettu syyllistyneen mihinkään väärinkäytökseen, häntä ei voida arvostella siitä, että hän on järjestelmällisesti turvautunut kaikkiin sisäisiin oikeussuojakeinoihin (viimeksi mainitusta seikasta ks. edellä 60 kohdassa mainittu asia Ferrer de Moncada v. komissio, tuomion 86 kohta), tai siitä, että hän on viran puolesta eläkkeelle siirtämisen jälkeen palannut kotimaahansa, minkä vuoksi kirjeenvaihtoa on täytynyt käydä postitse. Se, että kantaja on turvautunut sisäisiin oikeussuojakeinoihin, ja se, että hän on palannut kotimaahansa, ovat näin ollen objektiivisia tosiseikkoja, joita ei sellaisinaan voida lukea myöskään komission vastuulle, jollei esitetä mitään tarkkaa näyttöä siitä, että komissio on viivytellyt näihin tosiseikkoihin liittyvässä asioiden hoidossa.

79 On siis katsottava, että komission lainvastaisen toiminnan ja vahingon välillä on edellä mainituissa määrin syy-yhteys.

Kantajan vahinkojen korvaaminen

80 Edellä esitetyn perusteella virkamiestuomioistuimen on nyt arvioitava kantajalle aiheutuneet vahingot ja vahvistettava hänelle suoritettavan vahingonkorvauksen määrä.

81 Komissio on vastineessaan vaatinut, että jos virkamiestuomioistuimen käsityksen mukaan kantajalle myönnettävän vahingonkorvauksen edellytykset täyttyvät, on aineellisen vahingon arviointi suoritettava myöhemmin, ja että virkamiestuomioistuin tutkii tätä kysymystä vain siinä tapauksessa, etteivät asianosaiset pääse yhteisymmärrykseen vahingonkorvauksen määrästä.

82 Tällainen menettelytapa on kuitenkin hylättävä. Virkamiestuomioistuimen on nimittäin otettava huomioon, että kaksi yritystä sovintoratkaisuun pääsemiseksi on päättynyt tuloksetta. Komissio on lisäksi vapaasti päättänyt, ettei se vastineessaan ja istunnossa käsittele mahdollisen vahingonkorvauksen määrää, vaikka sillä oli mahdollisuus ottaa siihen kantaa.

– Kantajan henkisen kärsimyksen korvaaminen

83 Kantaja on kannekirjelmässään arvioinut, että kohtuullinen korvaus henkisestä kärsimyksestä, joka on aiheutunut vuosien 2001/2002, 2004, 2005 ja 2008 urakehitystä koskevien kertomusten puuttumisesta hänelle aiheutuneesta epävarmuudesta ja ahdistuksesta, on 35 000 euroa.

84 Kantaja korotti 4.5.2012 esittämissään huomautuksissa henkisestä kärsimyksestä vaatimaansa korvaussummaa 70 000 euroon, koska henkinen kärsimys oli kantajan mukaan pahentunut niiden virheiden vuoksi, joita komissio teki laatiessaan riidanalaisia urakehitystä koskevia kertomuksia tämän oikeudenkäynnin aikana, ja komission yleisen huolellisuuden puutteen vuoksi.

85 Tässä yhteydessä on otettava huomion komission merkittävät viivästykset sen laatiessa vuosien 2001/2002, 2004, 2005 ja 2008 urakehitystä koskevia kertomuksia, mutta myös se, että – kuten edellä 63 kohdassa on todettu – korvattava henkinen kärsimys, jota kantajalle aiheutui ammatillista tulevaisuuttaan koskevasta epävarmuudesta ja ahdistuksesta, rajoittuu aikaan, jona hän oli virassa, joten mukaan ei voida laskea aikaa, joka on kulunut sen jälkeen, kun kantaja 1.6.2009 siirrettiin viran puolesta työkyvyttömyyseläkkeelle.

86 Lisäksi on muistutettava, että sisäisten oikeussuojakeinojen käyttäminen ja kantajan paluu kotimaahansa ovat objektiivisia tosiseikkoja, joita ei sellaisinaan voida lukea sen enempää kantajan kuin komission vastuulle arvioitaessa vahinkoa, joka kantajalle on aiheutunut hänen urakehitystään koskevien kertomusten laatimisen viivästymisestä.

87 Lopuksi on todettava, ettei virkamiestuomioistuin voi hyväksyä kantajan vaatimusta suuremmasta vahingonkorvauksesta, joka perustuu virheisiin, joita komissio väitetysti teki laatiessaan vuosien 2001/2002, 2004, 2005 ja 2008 urakehitystä koskevia kertomuksia tämän asian vireilläolon aikana, koska muutoin virkamiestuomioistuin ottaisi ennalta kantaa näiden kertomusten lainvastaisuuteen ja menisi kanteessa asetettujen oikeudenkäynnin rajojen ulkopuolelle.

88 Näiden arviointiperusteiden perusteella on katsottava, että kohtuullinen korvaus kantajalle aiheutuneesta henkisestä kärsimyksestä on 15 000 euroa.

– Menetetyn ylennysmahdollisuuden korvaaminen

89 Siltä osin kuin on kysymys menetetyn ylennysmahdollisuuden korvaamisesta, kantaja, joka väittää, että hänet olisi erittäin todennäköisesti ylennetty palkkaluokkaan A 4 vuoden 2003 ylennyskierroksella, jos hänet olisi pätevästi arvioitu vaaditussa ajassa, on kannekirjelmässään arvioinut vahinkonsa määräksi 70 prosenttia hänelle palkkaluokan A 5 virkamiehenä maksetun palkan ja sen palkan erotuksesta, jota hänelle olisi maksettu vuoden 2003 ylennyskierroksesta lähtien palkkaluokan A 4 virkamiehenä, jolloin korvaus on 53 000 euroa. Kantajan mukaan tähän määrään on lisättävä joka kuukaudelta 400 euroa, joka on noin 70 prosenttia hänen saamansa työkyvyttömyyskorvauksen ja sen työkyvyttömyyskorvauksen erotuksesta, jota hän olisi saanut, jos hänet olisi vuonna 2003 ylennetty palkkaluokkaan A 4. Kantaja vaatii vielä, että hänen vanhuuseläkeoikeutensa on oikaistava maksamalla vastaavat eläkemaksut.

90 Kantaja korotti 9.7.2012 esittämissään huomautuksissa summaa, jota hän vaati korvauksena vahingosta, joka hänelle aiheutui siitä, että hän menetti mahdollisuuden tulla ylennetyksi vuonna 2003, 2005 tai viimeistään 2007 – –, 95 prosentin todennäköisyysasteen perusteella ensin mainitussa tapauksessa

410 070 euroksi, keskimmäisessä 204 996 euroksi ja viimeksi mainitussa 90 130 euroksi. Kantaja väittää, että koska hänelle ei myönnetty ansio- ja etusijapisteitä, komissio ei voinut vuodesta 2003 lähtien ottaa hänen tilannettaan huomioon mahdollista ylennystä varten, ja että koska komissio teki lukuisia virheitä, sen oli mahdotonta panna täytäntöön 20.4.2005, 13.12.2007 ja 6.10.2009 annettuja tuomioita ja 23.4.2007 tehtyä päätöstä, jossa hyväksyttiin hänen valituksensa vuoden 2005 urakehitystä koskevasta kertomuksesta.

91 Oikeuskäytännön mukaan mahdollisuuden menettämisestä maksettavan vahingonkorvauksen määrän määrittämiseksi on sen jälkeen, kun on yksilöity sen mahdollisuuden luonne, joka virkamieheltä on evätty, määritettävä ajankohta, josta lähtien virkamies olisi voinut hyötyä tästä mahdollisuudesta, ilmaistava mahdollisuus lukuarvona ja lopuksi täsmennettävä, mitä taloudellisia seurauksia virkamiehelle on aiheutunut menetetystä mahdollisuudesta (edellä 35 kohdassa mainittu asia AA v. komissio, tuomion 83 kohta).

92 Oikeuskäytännössä on lisäksi katsottu, että kun se on mahdollisista, virkamieheltä evätty mahdollisuus on määritettävä objektiivisesti matemaattisena kertoimena, joka perustuu tarkkaan arvioon. Kun mahdollisuuden arvoa ei voida tällä tavalla ilmaista lukuarvona, on kuitenkin sallittua, että vahinko voidaan arvioida kohtuuden mukaan (edellä 35 kohdassa mainittu asia AA v. komissio, tuomion 93 ja 94 kohta).

93 Tässä asiassa virkamiestuomioistuimen on mahdotonta vahvistaa mahdollisuuden menetystä kuvaavaa matemaattista kerrointa yhtäältä sen vuoksi, että kantajan mahdollisuus tulla ylennetyksi palkkaluokkaan A 4 tai vastaavaan palkkaluokkaan ennen 1.3.2008 oli erityisen pieni, mikä estää ilmaisemasta sitä lukuarvona, ja toisaalta sen vuoksi, etteivät asianosaiset ole esittäneet virkamiestuomioistuimelle arviointiin tarvittavia tarkkoja tietoja, joiden perusteella se olisi pystynyt määrittämään kertoimen, koska etenkin kantaja vain tyytyi toteamaan, että hänellä oli suuret mahdollisuudet tulla ylennetyksi ennen kyseistä ajankohtaa.

94 Virkamiestuomioistuimen on näin ollen käytettävä toimivaltaansa arvioida vahinko kohtuuden mukaan ja määrättävä, että kantajalle on maksettava kertasumma korvauksena menetetystä mahdollisuudesta, joka aiheutui siitä, ettei kantajan työsuorituksia vuosina 2001/2002, 2004, 2005 ja 2008 arvioitu asetetuissa määräajoissa pätevästi (ks. vastaavasti asia F-6/07, Suvikas v. neuvosto, tuomio 8.5.2008, 143 ja 144 kohta).

95 Vahingonkorvauksen määrää arvioitaessa on otettava huomioon, että vaikka kantajan mahdollisuus tulla ylennetyksi palkkaluokkaa A 5 tai sitä vastaavaa palkkaluokkaa ylempään palkkaluokkaan ennen 1.3.2008 on erityisen pieni, tämä mahdollisuus on kuitenkin riittävä osoitus vahingosta, joka voidaan korvata asianmukaisella tavalla. On myös otettava huomioon, että kantaja ylennettiin palkkaluokkaan AD 12 vuoden 2008 ylennyskierroksella (ks. vastaavasti asia T-91/09 P, Skareby v. komissio, tuomio 1.9.2010, 72 kohta).

96 Kun otetaan huomioon edellä todettu, virkamiestuomioistuin vahvistaa, että kohtuullinen korvaus aineellisesta vahingosta, joka kantajalle on aiheutunut siitä, että hän menetti mahdollisuuden tulla ylennetyksi palkkaluokkaan A 4 ennen 1.3.2008, vahingonkorvaukseksi kertasummana 4 000 euroa.

97 Koska täten määrätty vahingonkorvaus on kertasumma, komissiota ei velvoiteta oikaisemaan kantajan vanhuuseläkeoikeuksia maksamalla täydentäviä vakuutusmaksuja.

3. *Vaatimukset, joiden mukaan riidanalainen päätös on kumottava, siltä osin kuin sillä hylätään avustamispyyntö*

98 Kantaja arvostelee komissiota siitä, että tämä kieltäytyi aloittamasta hallinnollista tutkimusta häneen kohdistuneesta työpaikkakiusaamisesta. Kantaja korostaa, ettei hänellä ole mahdollisuutta tutustua häntä koskeviin hallinnollisiin asiakirjoihin, jotta hän voisi esittää näyttöä näistä tosiseikoista tai sen vahingon erityisistä osatekijöistä, jota hän väittää kärsineensä, ja jotta hän voisi mahdollisesti toimittaa nämä tiedot lääketieteelliselle lautakunnalle, jonka on ratkaistava, onko hänen sairautensa ammattitauti.

99 On todettava, ettei kanteen perusteella voida määrittää varmasti kantajan esittämän kumoamisperusteen oikeudellista perustaa.

100 Vaikka oletettaisiin, että tämä peruste perustuu henkilöstösääntöjen 24 artiklaan ja ilmeiseen arviointivirheeseen, olisi todettava, että kantajan vaatimus työpaikkakiusaamista koskevan tutkimuksen aloittamisesta perustui pääasiallisesti hypoteettisiin ja yleisluonteisiin väitteisiin, eikä niitä konkreettisia olosuhteita, joihin syytökset perustuivat, ollut esitetty tarkasti eikä työpaikkakiusaajaa tai –kiusaajia ollut yksilöity. Se, ettei kantaja väitetysti päässyt tutustumaan häntä koskeviin hallinnollisiin asiakirjoihin, jotta hän olisi voinut näyttää toteen kiusaamisen tai hänelle aiheutuneen vahingon osatekijät, ei voi johtaa hallintoviranomaisen velvollisuuteen aloittaa tutkimusta pelkästään tällaisten väitteiden perusteella. Oikeuskäytännössä nimittäin edellytetään, että virkamies, joka ilmoituksensa mukaan on joutunut työpaikkakiusaamisen kohteeksi, esittää edes vähäistä näyttöä siitä, että hyökkäykset, joiden kohteeksi hän väittää joutuneensa, ovat todellisia (asia T-402/09 P, Marcuccio v. komissio, määräys 5.5.2011, 37 ja 39 kohta ja asia F-71/10, Cantisani v. komissio, tuomio 5.6.2012, 78 kohta). Yleiseltä kannalta katsottuna kantaja ei näytön puuttuessa ole kuitenkaan esittänyt mitään aihetodistetta työpaikkakiusaamisesta.

101 Siltä osin kuin on kysymys erityisesti viivyttelystä kantajan urakehitystä koskevien kertomusten laatimisessa, on huomautettava, että vaikka nämä viivästykset ovat virkavirhe, ne eivät sellaisinaan merkitse edes vähäistä näyttöä niinkin vakavasta teosta kuin työpaikkakiusaaminen.

102 Siltä osin kuin kantajan kanneperustetta on tulkittava niin, että siinä viitataan myös apuun, jota kantaja oli pyytänyt lääketieteellisten ongelmiensa vuoksi, on lisäksi todettava, että kun otetaan huomioon yhtäältä kyseisen kanneperusteen lyhytsanaisuus ja toisaalta toimenpiteet, joita komissio toteutti taatakseen kantajalle asianmukaiset työolosuhteet ja jotka on lueteltu riidanalaisessa päätöksessä, komissio ei ole rikkonut henkilösääntöjen 24 artiklaa tai tehnyt ilmeistä arviointivirhettä evätessään kantajalta tämän avun.

103 On vielä todettava, ettei kantaja riitauta vastausta, jonka nimittävä viranomainen antoi 18.6.2010 tehdyssä päätöksessään kantajan pyyntöön saada tutustua häntä koskeviin potilastietoihin.

104 Kanneperuste on näin ollen hylättävä samoin kuin näin ollen vaatimukset, joiden mukaan riidanalainen päätös on kumottava, siltä osin kuin siinä on hylätty avustamispyyntö.

Oikeudenkäyntikulut

105 Virkamiestuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 1 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut, sanotun kuitenkaan rajoittamatta kyseisen työjärjestyksen 2 osaston 8 luvun muiden määräysten soveltamista. Saman artiklan 2 kohdan mukaan kohtuuden niin vaatiessa virkamiestuomioistuin voi päättää, että asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut vain osittain tai että tätä ei lainkaan velvoiteta korvaamaan oikeudenkäyntikuluja.

106 Edellä esitetyistä perusteluista ilmenee, että kantaja voittaa asian päävaatimustensa osalta eli hänen urakehitystään koskevien kertomusten laatimisessa tapahtuneiden viivästysten hänelle aiheuttaman vahingon korvaamisen osalta, joten komissio häviää asian. Kantaja on vaatimuksissaan lisäksi vaatinut nimenomaisesti, että komissio on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Asian olosuhteissa ei ole perusteltua soveltaa työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohtaa, joten komission on vastattava omista oikeudenkäyntikuluistaan ja se on velvoitettava korvaamaan kantajan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

EUROOPAN UNIONIN VIRKAMIESTUOMIOISTUIN (kolmas jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Euroopan komissio velvoitetaan maksamaan AK:lle 15 000 euroa korvauksena hänelle aiheutuneesta henkisestä kärsimyksestä.

2) Euroopan komissio velvoitetaan maksamaan AK:lle 4 000 euroa korvauksena menetetystä mahdollisuudesta tulla ylennetyksi palkkaluokkaan A 5 tai sitä vastaavaa palkkaluokkaa ylempään palkkaluokkaan ennen 1.3.2008.

3) Kanne hylätään muilta osin.

4) Euroopan komissio vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja se velvoitetaan korvaamaan AK:n oikeudenkäyntikulut.

Van Raepenbusch Barents Bradley

Julistettiin Luxemburgissa 13 päivänä maaliskuuta 2013.

kirjaaja
W. Hakenberg

presidentti
S. Van Raepenbusch